

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Górasza a členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právnej veci žalobkyne **C.-I.T., s.r.o.** so sídlom v P., zastúpenej JUDr. K. V., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v P., proti žalovanému **Ing. D. S.**, bývajúcemu v P., o **zaplatenie 63 700 Sk** s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 12 C 404/2002, na dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. mája 2007 sp.zn. 7 Co 71/06, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 10. mája 2007 sp.zn. 7 Co 71/06 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobkyňa sa žalobami (konanie o ktorých súd spojil na spoločné prejednanie) domáhala uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť jej 63 700,- Sk. Uviedla, že túto sumu poskytla žalovanému na základe zmlúv o pôžičkách z 3. februára 2000, z 18. novembra 1999 a z 20. januára 2000 vo výškach 20 000,- Sk, 1 300,- Sk a 42 400,- Sk. Pôžičky mal žalovaný vrátiť do 31. decembra 2000, dosiaľ však tak neurobil.

Okresný súd Prešov (súd prvého stupňa) rozsudkom z 13. mája 2005 č.k. 12 C 404/2002-89 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňi do 3 dní 62 400,- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 1. januára 2001 do zaplatenia a v rovnakej lehote jej nahradiť trovy konania 25 072,- Sk. Vo zvyšku žalobu zamietol a konanie čo do priznania úrokov nad 17,6 % za

obdobie od 1. marca 2000 do 31. decembra 2000 zastavil. Rozhodol tak majúč za to, že žaloby sú sčasti dôvodné, pretože vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalobkyňa poskytla žalobcovi dve pôžičky v sumách 20 000,-Sk a 42 400,- Sk. Pokiaľ žalovaný popieral, že by ako fyzická osoba uzavrel so žalobkyňou akékoľvek zmluvy o pôžičke a tvrdil, že ich so žalobkyňou uzavrela G.T., s.r.o., v ktorej v tom čase vykonával funkciu konateľa spoločnosti, súd prvého stupňa ustálil, že tomuto jeho tvrdeniu odporuje výdavkový pokladničný doklad na sumu 20 000,- Sk, ktorý bol vystavený 3. februára 2000 na meno žalovaného a je ním aj podpísaný. Tento doklad teda nebol vystavený na názov spoločnosti G.T., s.r.o. a ani nebol opatrený odtlačkom jej pečiatky. To isté mal súd za preukázané aj vo vzťahu k pôžičke 42 400,- Sk poskytnutej 18. novembra 1999; aj v tomto prípade bol pokladničný doklad vystavený na meno žalovaného, a nie na spoločnosť G.T., s.r.o. Pokiaľ však ide o pôžičku 1 300,- Sk poskytnutú 20. januára 2000, súd prvého stupňa vzal na zreteľ, že pokladničný doklad je neúplný, lebo na ňom chýba podpis príjemcu. Vzhľadom na túto neúplnosť zostalo podľa súdu prvého stupňa nepreukázané, že by išlo o pôžičku poskytnutú žalovanému a preto v tejto časti žalobu zamietol. Podľa súdu prvého stupňa výsledkami dokazovania, vykonaného svedeckými výpoveďami (vrátane výpovede oboch konateľov žalobkyne) a listinnými dôkazmi (výdavkovými pokladničnými dokladmi), nebolo preukázané tvrdenie žalovaného, že pôžičky neposkytovala žalobkyňa, ale jej konateľ Z. G., ako fyzická osoba. Skutočnosť, že požičané peniaze používal žalovaný na účely ("rozbehnutie") spoločnosti G.T., s.r.o., v ktorej bol konateľom, nemení nič na tom, že peňažné prostriedky boli poskytnuté žalobcovi ako fyzickej osobe. Napokon, pokiaľ by peniaze boli požičané spoločnosti G.T., s.r.o., musela by sa táto skutočnosť prejaviť v jej účtovníctve, k tomu ale nedošlo. Súd prvého stupňa považoval za právne bezvýznamné, že konateľ žalobkyne Z. G. po tom, ako žalovaný nevrátil pôžičky, vložil do pokladne žalobkyne z vlastných prostriedkov peniaze vo výške pôžičiek (s vysvetlením, že to urobil z dôvodov finančných a účtovných, aby neohrozil výšku DPH spoločnosti a jej obchodné aktivity). Toto konanie konateľa nepovažoval za plnenie poskytované dlžníkom. Tým, že žalovaný nesplnil dlhy do 31. decembra 2000, stali sa nasledujúcim dňom (t. j. 1. januárom 2001) splatnými. Z toho dôvodu vznikol žalobkyňi nárok na úrok z omeškania (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka) vo výške 17,6 %, a preto v tejto časti žalobe vyhovel. Pokiaľ ide o úrok vo výške nad 17,6 % za obdobie od 1. marca 2000 do 31. decembra 2000, súd konanie zastavil s odôvodnením, že žalobkyňa v tejto časti vzala žalobu späť (§ 96 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Na odvolanie žalovaného (proti výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené a ktorým bol zaviazaný nahradiť trovy konania) Krajský súd v Prešove (odvolací súd) rozsudkom z 3. novembra 2005 sp. zn. 7 Co 138/2005 rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa zmenil podľa § 220 ods.1 O.s.p., lebo súd prvého stupňa rozhodol nesprávne, hoci správne zistil skutkový stav. Súd prvého stupňa totiž nesprávne interpretoval výpoveď svedka JUDr. J. R., ktorý vo svojej výpovedi uviedol, že je spoločníkom žalobkyne od jej vzniku, bol a aj teraz je jej konateľom (druhým bol Z. G.). Na otázku, či má vedomosti o pôžičkách poskytnutých žalobkyňou žalovanému, tento svedok uviedol, že o pôžičkách má málo informácií, lebo "do toho išiel pán G. ako súkromná osoba", teda on si požičal peniaze od žalobkyne a išlo o jeho vlastnú investíciu. Z tejto svedeckej výpovede odvolací súd vyvodil, že medzi žalobkyňou a žalovaným neexistuje právny vzťah, ktorý by bol založený nimi uzavretou zmluvou o pôžičke. Navyše, z vyjadrenia žalobkyne, ktoré je v spise založené na č.l. 49, vyplýva, že Z. G. ako fyzická osoba zo svojich vlastných prostriedkov vrátil požičané prostriedky žalobkyňi. Z toho podľa právneho názoru odvolacieho súdu vyplýva, v účtovníctve žalobkyne sa existencia takej pôžičky nevykazuje. Táto okolnosť podľa odvolacieho súdu tiež svedčí o tom, že medzi žalobkyňou a žalovaným nedošlo k uzavretiu predmetných zmlúv o pôžičke. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietol. Uznesením z 22. novembra 2005 sp. zn. 7 Co 138/2005 zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa aj vo výroku o trovách konania tak, že žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému do 3 dní trovy konania vo výške 40 551,50 Sk.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, konajúci o dovolaniach žalobkyne proti rozsudku a uzneseniu odvolacieho súdu, rozsudkom z 27. apríla 2006 sp.zn. 3 Cdo 14/2006, 3 Cdo 15/2006 zrušil napadnuté rozhodnutia odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodol tak majúc za to, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Táto vada spočívala v tom, že i keď odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa zmenil podľa § 220 ods. 1 O.s.p. (lebo okresný súd podľa jeho názoru rozhodol nesprávne, hoci správne zistil skutkový stav), z konkrétnych dôvodov tohto rozhodnutia vyplýva, že prvostupňovému súdu vytkol nesprávnosť v skutkových zisteniach. Súd prvého stupňa po stránke skutkovej založil svoj rozsudok na tom, že žalobkyňa, za ktorú konal jej konateľ Z. G., poskytla

žalovanému peňažné prostriedky (ich vzťah po právnej stránke posudzoval ako vzťah zo zmluvy o pôžičke). Odvolací súd – na rozdiel od neho - z hľadiska skutkového vychádzal z toho, že peniaze žalovanému neposkytla žalobkyňa, ale Z. G. ako fyzická osoba realizujúca svoju "vlastnú investíciu". Odvolací súd svoje rozhodnutie založil na odlišných skutkových záveroch, ku ktorým však dospel len samotným prehodnotením výpovede svedka JUDr. J. R., t.j. bez toho, aby zopakoval dokazovanie jeho výsluchom. Odvolací súd si tak nezadovážil rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. a preto boli jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery predčasné.

Odvolací súd, po doplnení dokazovania, rozsudkom z 10. mája 2007 sp.zn. 7 Co 71/06 opätovne zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti tak, že žalobu zamietol. Žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že medzi účastníkmi boli uzavreté zmluvy o pôžičkách. Aj podľa odvolacieho súdu tento záver nepochybne vyplýva z listinných dôkazov (výdavkových pokladničných dokladov) a z výpovedí svedkov Z. G. a „V. R.“ (odvolací súd má zrejme na mysli výpoveď svedkyne V. Š. – poznámka dovolacieho súdu). Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel ale k záveru, že dlh žalovaného z pôžičiek za neho splnil konateľ žalobkyne Z. G.. Na základe uvedeného ustálil, že žalovaný tak získal bezdôvodné obohatenie podľa § 454 Občianskeho zákonníka, pretože Z. G. plnil za neho bez právneho dôvodu. Nepovažoval za právne významné tvrdenie žalobkyne, že Z. G. neplnil dlh za žalovaného. Mal za to, že pre posúdenie veci je dôležitá časová a vecná súvislosť vrátenia, resp. splnenia dlhu za žalovaného. Podľa odvolacieho súdu vyplýva táto súvislosť z výpovedí Z. G. a V. Š.. Vychádzajúc z uvedeného ustálil, že dlh žalovaného voči žalobkyňi bol splnený. Medzi Z. G. a žalovaným vznikol nový vzťah, vzťah vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia, ktorý ale nie je predmetom tohto konania.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla žalobkyňa dovolaním. Navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. V mimoriadnom opravnom prostriedku vyslovila názor, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je v celom rozsahu zmätočný a nepreskúmateľný a že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Uviedla, že postup odvolacieho súdu nebol v súlade s § 205 ods. 2 a 3 a § 220 O.s.p., pretože žalovaný v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa namietal iba nedostatok aktívnej legitimácie žalobkyne (s tým, že aktívne legitimovaným na vrátenie pôžičky by mal byť Z. G.) a nedostatok svojej pasívnej legitimácie. Napriek tomu

odvolací súd „si vykonštruoval“ celkom iný dôvod zamietnutia žaloby, ktorý žalovaný v svojom odvolaní neuvádzal a o ktorý pôvodné dôvody svojho odvolania v odvolacej lehote nerozšíril. Podľa žalobkyne odvolací súd takýmto postupom porušil jej právo konať a vystupovať pred súdom zákonným spôsobom. Porušenie svojich procesných práv videla žalobkyňa aj v tom, že odvolací súd prejednal a rozhodol vec v neprítomnosti jej zástupcu, hoci ten požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie nariadeného pojednávania s pojednávaním v inej právnej veci. Žalobkyňa v dovolaní namietala správnosť záveru odvolacieho súdu, že plnením Z. G. zanikol dlh žalovaného a vznikol tu nový záväzok vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia. Uviedla, že Z. G. nikdy netvrdil, že plnil za žalovaného. Správanie sa konateľ a obchodnej spoločnosti, keď zo svojho požičal obchodnej spoločnosti finančné prostriedky, nemalo za následok splnenie dlhu za žalovaného alebo prevzatie pohľadávky obchodnej spoločnosti, ale naopak, tento záväzkový vzťah znamená to, že obchodná spoločnosť má záväzok vrátiť poskytnutú pôžičku svojmu konateľovi, tzn. že má záväzok voči fyzickej osobe, ktorý po právnej stránke je úplne odlišný od právneho vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným. Žalobkyňa ďalej uviedla, že žalovanému, ako fyzickej osobe, poskytla pôžičku, ktorú jej v dohodnutej lehote nevrátil. Žalovaný prevzal požičané finančné čiastky osobne a zaviazal sa ich vrátiť v dohodnutej lehote. Účastníci si túto skutočnosť potvrdili písomne vo forme pokladničných výdavkových dokladov, z ktorých je zrejmé, že veriteľom je žalobkyňa a dlžníkom je žalovaný, ktorý prevzatie požičanej sumy i vlastnoručne podpísal. Žalovaný má špekulatívny záujem "preniesť zodpovednosť za tento dlh" na svoju obchodnú spoločnosť G.T. s.r.o., ktorá je insolventná, nemá žiadne finančné prostriedky ani majetok. Od žalobkyne si ako fyzická osoba požičal v priebehu rokov 1999 a 2000 celkom 1 060 200,- Sk. Nakoľko tieto finančné prostriedky boli poskytnuté výlučne žalovanému, žalobkyňu nezaujímal, na aký účel dlžník použil požičané peniaze. Písomná zmluva o pôžičke sa nevyhotovila. Žalobkyňa ale žalovaného výslovne upozornila, že peniaze požičiava jemu, a nie jeho obchodnej spoločnosti. Žalovaný ale z celkovej sumy vrátil len okolo 50 000 Sk (plnením iným tovarom). Dovolaciemu súdu dala žalobkyňa do pozornosti, že Okresný súd Prešov vo viacerých prípadoch (v konaniach sp. zn. 10 C 253/2001, sp. zn. 17 C 408/2001 a sp. zn. 9 C 407/2001) vyhovel jej žalobe, ktorou sa voči žalovanému domáhala vrátenia iných pôžičiek; v týchto konaniach bolo jednoznačne preukázané, že medzi žalobkyňou a žalovaným boli uzavreté zmluvy o pôžičkách, ktorými žalovanému prenechala peniaze v celkovej sume 1 518 927 Sk. Aj v prejednávanej veci bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že medzi účastníkmi vznikli platné zmluvy o pôžičkách. Žalovaný nikdy

nespochybnil, že ako dlžník prevzal peniaze a jeho obrana spočívala len vtom, že pôžičku zobral ako konateľ obchodnej spoločnosti G.T., s.r.o. Jeho tvrdenia ale boli vyvrátené dokazovaním. Krajský súd v Prešove v neprospech žalobkyne vyhodnotil výsluch JUDr. J. R., hoci ten sa vyjadril tak, že v čase poskytnutia pôžičky sa nezúčastňoval podnikania žalobkyne. Obsahom vyjadrenia JUDr. J. R. nebolo, že pri poskytnutí sporných pôžičiek išlo o "súkromnú iniciatívu Z. G.", ale len to, že žiadny z konateľov žalobkyne (Z. G. a JUDr. J. R.) nebol vo svojom rozhodovaní a konaní fakticky alebo právne ničím obmedzovaný druhým konateľom. Pokiaľ konaním jedného z nich došlo k ujme žalobkyne, nastúpila jeho "interná zodpovednosť" voči obchodnej spoločnosti ako celku. Žalovaný v konaní nepreukázal zánik jeho záväzku voči žalobkyni. Existenciu záväzku žalovaného nemôže spochybníť ani to, že v účtovníctve obchodnej spoločnosti žalobkyne tento záväzok nie je zaúčtovaný. Je pritom právne irelevantné, že Z. G. ako fyzická osoba zo svojho vložil do majetku žalobkyne zodpovedajúcu sumu peňazí z dôvodu, že ich "nie je možné v krátkej dobe pre podvodný spôsob žalovaného dostať naspäť" a bez nich by žalobkyňa mala nielen finančné ale i obchodné problémy. Uhradením týchto prostriedkov Z. G. nepotvrdil existenciu právneho vzťahu medzi ním a žalovaným, len konal v rámci "interného zodpovednostného vzťahu medzi spoločníkmi žalobkyne", tak aby neutrpela žiadnu ujmu. Pri aplikácii uplatneného nároku sa súd neriadil výkladovým pravidlom uvedeným v § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zo strany žalovaného išlo o konanie, cieľom ktorého bolo vylákať pôžičku a požičané peniaze cielene nevrátiť. Podľa dovolateľa o tom svedčia výsledky trestných konaní vedených na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 3 T 105/99, 3 T 60/95 OS, 3 T 41/02. Existenciu pôžičiek nevyvracia skutočnosť, že pôžička nebola zaúčtovaná v účtovníctve žalobkyne. Podľa platného zákona o účtovníctve, ani pôžičku nie je nutné zaúčtovať, lebo pôžička inému subjektu nie je daňovým výdavkom obchodnej spoločnosti znižujúcim základ pre odvod dane z príjmu. Medzi účastníkmi neboli dohodnuté úroky z pôžičky (ktoré sú príjmom), a tak nebol žiadny dôvod vykazovať pôžičku v účtovníctve. Žalobkyňa označila z týchto dôvodov napadnutý rozsudok aj za vecne a právne nesprávny. Poukázala tiež to, že Krajský súd v Prešove v inej veci rovnakých účastníkov (sp. zn. 6 Co 87/2005) dospel k názoru, že "žalobkyňa v podstate uniesla dôkazné bremeno a preukázala, že dlžníkom zo zmluvy o pôžičke bol žalovaný ako fyzická osoba. Tento fakt vyplýva z výdavkového pokladničného dokladu, v ktorom je ako dlžník a preberateľ peňazí označený žalovaný menom a priezviskom. V žiadnom prípade z tohto výdavkového pokladničného dokladu nemožno vyvodiť záver, že žalovaný pri uzatváraní tejto zmluvy o pôžičke vystupoval ako konateľ spoločnosti G.T. s.r.o. Dôkazné bremeno

na preukázanie niečoho iného, ako vyplýva z výdavkového pokladničného dokladu, je na žalovanom, keďže tento tvrdí niečo iné, ako je to v tomto dôkaze uvedené". Ak žalobkyňa nie je v danej veci aktívne legitimovaná potom z rozsudku odvolacieho súdu malo vyplývať, ako bola vyriešená otázka postúpenia pohľadávky (§ 524 Občianskeho zákonníka). Touto otázkou sa ale odvolací súd nezaoberal. Podľa názoru žalobkyne krajský súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku vec nesprávne právne posúdil.

Žalovaný sa k dovolaniam nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý je príslušný rozhodnúť o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov, ako súdov odvolacích (§ 10a ods. 1 O.s.p.), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k týmto záverom:

Podľa § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý. Ak nejde o vady uvedené v § 237, neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolací súd sa preto zaoberal v prvom rade otázkou, či konanie odvolacieho súdu, ktoré predchádzalo vydaniu dovolaním napadnutého rozhodnutia, nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Predmetné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie v danej veci je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože postupom odvolacieho súdu sa žalobkyňi odňala možnosť konať pred súdom.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava) zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50). Zároveň podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o tejto ochrane ustanoví zákon, resp. v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú (I. ÚS 56/01). V obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 304/06).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takých dôvodov je aj odňatie možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pod ktorým pochybením súdu sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom i k právnej stránke veci a pod.).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. To platí aj pre výklad a používanie procesnoprávných predpisov.

V zmysle ustanovenia § 79 ods. 1 O.s.p. návrh má obsahovať pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, ktorými žalobca odôvodňuje opodstatnenosť uplatneného nároku. Pretože súd je viazaný len petitom návrhu, môže posúdiť opodstatnenosť uplatňovaného nároku aj z iných dôvodov vyplývajúcich zo skutočností, ktoré neboli v žalobe uvedené a ani neskôr účastníkom tvrdené, ak ich inak z dokazovania zistil. Takému rozhodnutiu však musí predchádzať zákonné konanie (fair process), t. j. taký postup súdu, v ktorom je zabezpečená

spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcich. Ide o procesné práva, ktoré môže účastník uplatniť nielen v konaní na súde prvého stupňa, ale aj v odvolacom konaní. Realizácia týchto práv v odvolacom konaní je však znemožnená, ak odvolací súd v konaní o splnenie povinnosti zmení rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bolo žalobe vyhovené, vychádzajúceho zo skutočností, ktoré neboli účastníkmi tvrdené a ani prvostupňový súd sa nimi vo svojom rozhodnutí nezaoberal a ku ktorým sa neúspešný žalobca nevyjadroval, pretože k tomu nemal dôvod.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 10. mája 2007 sp.zn. 7 Co 71/06 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti tak, že žalobu zamietol. Na rozdiel od právneho názoru súdu prvého stupňa vysloveného v preskúmanom rozsudku, odvolací súdospel k záveru, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že dlh žalovaného z pôžičky splnil za neho konateľ žalobkyne Z. G., čím žalovaný získal na úkor Z. G. bezdôvodné obohatenie podľa § 454 Občianskeho zákonníka, vydanie ktorého ale nie je predmetom tohto konania.

Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa žalobkyňa dozvedela, že odvolací súd vyvodil svoj iný právny záver (ako dôvod odmietnutia peňažného nároku) zo skutočností nikým netvrdených a prvostupňovým súdom nehodnotených. V tomto štádiu konania už žalobkyňa nemala možnosť zaujímať k skutočnostiam odôvodňujúcim iný právny záver odvolacieho súdu stanoviská, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie alebo spochybnenie a vyjadrovať sa aj k ich právnej relevantnosti vo vzťahu k predmetu konania. Znemožnenie realizácie procesných práv účastníka v takomto prípade je prakticky dôsledkom nerešpektovania ústavného princípu dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania odvolacím súdom, lebo účastníkovi konania odopiera možnosť prieskumu správnosti nových, poprípade z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných (z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom však rozhodujúcich) skutkových zistení.

Dovolací súd dospel k záveru, že takýmto postupom a rozhodnutím odvolací súd zaťažil svoje konanie vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

Vychádzajúc z uvedeného, dovolací súd dovolaním žalobkyne napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove z 10. mája 2007 sp.zn. 7 Co 71/06 podľa § 243b ods. 1, časť vety za bodkočiarkou O.s.p. zrušil a vec mu podľa § 243b ods. 2 prvá veta O.s.p. vrátil na ďalšie konanie.

S prihliadnutím na dôvod, pre ktorý dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu, nezaoberal sa opodstatnenosťou dovolacej námietky žalobkyne, že ním napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnom posúdením veci, je vyriešiť otázku, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny predpis a či ho aj správne interpretoval. V danom prípade však toto posúdenie (vzhľadom na vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.) nebolo možné. Napriek tomu, dovolací súd pre ďalšie konanie, na ktoré sa vec vracia, poznamenáva, že naplnenie skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia podľa ustanovenia § 454 Občianskeho zákonníka predpokladá a) existenciu právnej povinnosti na strane povinného subjektu (nie je rozhodujúce, či táto povinnosť vyplýva zo zákona alebo zo zmluvy), b) neexistenciu takej právnej povinnosti na strane oprávneného subjektu, c) uskutočnené plnenie - či peňažné alebo iné - oprávneným subjektom namiesto povinného subjektu (tým sa síce majetok povinného subjektu nezmenšil, avšak keby svoju právnu povinnosť plnil ako mal, k tomuto zmenšeniu jeho majetku by došlo) a d) že plnenie sa nesmie stať proti vôli povinného subjektu (i keď túto podmienku zákon výslovne neustanovuje, aj napriek tomu treba rešpektovať jednu z ďalších významných občianskoprávných zásad, podľa ktorej nikomu nie je dovolené - pokiaľ neustanovuje zákon inak - zasahovať do veci iného subjektu proti jeho vôli). Napokon predpokladom vzťahu podľa ustanovenia § 454 O. z. je to, že medzi tým, kto plnil, a tým, komu sa plnilo, bolo zrejmé, že sa plnenie deje za iného. Ak ten, kto plnil, konal v domnení, že plní svoj vlastný záväzok, vznikol medzi ním a medzi tým, komu bolo plnené, právny vzťah z plnenia bez právneho dôvodu a nárok na vrátenie tohto plnenia.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júla 2008

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: